

BRASSÓ

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

Az E. M. K. E. brassómezei választmányának hivatalos közlönye.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN s SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban a kiadóhivatalban; Budapest: Lang Lipót, Haasenstein s Vogler János, Dukas Mezei, Goldberger A., Eckstein Bernát; Bécsben: Daube s társa. Haasenstein és Vogler Otto Maasz), Schalek Henrik, Oppel Alajos, Dukas M.; Berlinben: Rudolf Mosse; Frankfurtban: Daube G. L. s társa hirdetésirodájában.

103-ik szám.

Brassó, Csütörtök, szeptember 6-án.

IV. évfolyam 1888.

Lapunk jövő száma a szombati ünnep okozta technikai akadályok miatt csak kedden, szept. hó 11-én fog megjelenni.

Erdély és az italmérés jog.*)

Budapest, 1888. szept. 3.

Ha pénzről van szó, akkor még az oly szelid erdélyieknek is megszűnik a kedélyesség. A regálék tervezett megváltása ellen ropantul viselkednek testvéreink ott túl a Királyhágón, s a napokban az ezen ügyben Kolozsváron tartott értekezleten egyes szónokok igazi harczdühvel vagdalóztak nemcsak a tervbe vett művelet, hanem mindjárt a kormány s különösen a pénzügyek vezetésével megbízott miniszterelnök ellen is. A regálék megváltása ugyanis zsebükben érdeklő az embereknek s azt nem tudják elviselni.

Az erdélyi földesurak, szent-István birodalmának ama regényesen szép, de nem gazdag részében a regáléknak majdnem kizárólagos tulajdonosai, a szerencse javaival kevésbé vannak megáldva, közülük sokak jövedelmének fő részét képezi a regálék-jog, s így nem lehet csodálni, ha a megváltással szemben, a mint azt tervezik, védelemre kelnek.

De mi sem igazolja azon zord, ellenséges modort, melyet az opposíció részére választottak s épenséggel nem kellemes látvány az, hogy bizonyos körök és személyiségek a tisztán gazdasági kérdést mily indulatossággal ejtették hatalmukba politikai ellenzéki célokra.

Nem állítjuk, hogy a regálék megváltása, a mint tervezve van, az eddigi birtokosokra áldozatot nem ró: minden reform, valamely régi visszasság minden megszüntetése azok haszonélvezetének megrövidítésével van összekötve, a kik előbb az egyetemesség költségére külön privilegiumoknak, kizárólagos jognak örvendtek. Valamely természeti törvény következményei elől ki sem zárkozhatik el, s ha egyszer elvileg elismertetik, hogy az ősi helytelenségek s feudális korellenességek ezen maradványait meg kell szüntetni, — az elvet pe-

*) Adjuk ezen cikket, — bár véleménye a regálék kérdésben távolról sem egyezik meg a mienkkel, sem az általunk képviselt erdélyi érdekekkel, — mert egyik hívaló budapesti rendes munkatársunktól származik.

dig jogosnak elismerik az erdélyi fájdalom-hírnökök is, — akkor a reform által érdektelnek lehetetlen egészen elvonni magukat a megváltás természetes következménye alól, vagy éppen hasznát húzni belőle.

Az urak világá kiáltják, hogy a kormány megváltási terve tényleges regálbirtokuknak egy negyedét, itt-ott felét rabolja el tőlük. E számítás borzasztó önkényes; sokkal biztosabb, mint ez, azon számítás, hogy az uraságok, ha regáljogaikat nem a bevallott, hanem az adóhatóság előtt eltagadott jövedelem alapján váltják be, ha a megváltás teljes összegben, a kezelési költségek levonása nélkül s készpénzben történik, ha végre az államnak az összes korcsmaépületeket is átvenni kellene — bizonyynyal 30—50%-nyi profitcskát sepernének be.

Ezt már még sem kívánhatják. A kormány, a nemzet nem vak az erdélyi magyar földbirtok ethnografiai és nemzetpolitikai pozíciójára nézve; hasznos és igazságos, méltányos és szükséges is ezen talpig becsület és hazafias kart támogatni s erősíteni és az elengedhetlen megváltási műveletet az erdélyi sajátlagosságok lehető kiméletével foganatosítani. Ez meg is fog történni. A kormány egyes részletekre vonatkozólag mindenestre engedékeny fog lenni és nevezetesen meglehetősen bizonyos az, hogy a kezelési költségekre nem 20%, hanem kevesebb fog leíttetni.

Az életbeléptetési rendeletek pedig elegendő hatáskört fognak adni a kormánynak arra, hogy specziális esetekben a megváltandó értékek merev kiszámítási szabályától eltekinthessen egy arányosabb becslés javára.

Belföld.

Brassó, szept. 5. (Tisza Kálmán) miniszterelnököt, mint értesülünk, Ostendéből e hó 9-ére, legkésőbb e hó 10-ikére várják haza.

Brassó, szept. 5. (A tisztí vizsgák.) A napi sajtó napok óta vezércikkzik a közös hadügyminiszter egy rendeletéről, mely szerint senki sem lehetne tartalékos tiszt, a ki németül jól nem tud. Ezen közlemények, — mint az Országgyűlési Értesítő hivatalos helyről értesül, — részint hézagok részint pe-

dig nem felelnek meg a valódi tényállásnak, mert a kérdéses rendelet nyomtatékosan hangsúlyozza, hogy a német nyelv tudása csak oly mértékben követelhető a tisztjelöltektől, a mennyi a szolgálat ellátására szükséges.

Azt hisszük, hogy ezt mindenki természetesnek fogja találni s ebből világos az is, hogy Fejérváry honvédelmi miniszternek a képviselőházban tett nyilatkozata, e rendelettel ellentétben nem áll.

De a mint a rendelet egyfelől megszabja azt, hogy a tartalékos tisztjelölt a német nyelvet a szolgálat ellátására megkívánt mértékben birni tartozik, úgy másfelől viszont intézkedik, hogy a tisztí vizsga elfogadása a német nyelv teljes tudásától függővé ne tétessék s határozottan kimondja, hogy az említett követelmény semmi esetre sem alterálhatja az egyéves önkéntes tisztjelölteknek biztosított azon engedményt, hogy a vizsgánál a behatóbb fejtegetéseknél, különösen pedig a nehezebb tantárgyaknál, használhatják saját nem német anyanyelvüket.

S hogy ez nemcsak írott malaszt legyen, hanem hogy a nem német anyanyelvű tisztjelöltek ezen engedményt tényleg igénybe is vehessék, el van rendelve, hogy a vizsgabizottság aképp állítandó össze, hogy legalább is egy bizottsági tag tudjon az illető jelöltek anyanyelvén, hogy eképp eleje vételessék annak, miszerint a jelöltek tökéletesen német feleletei miatt katonai ismeretei tévesen és hátrányosan bíráltassanak meg. Ha ilyen tiszt a vizsgabizottság székhelyén nem találtnék, ez esetre a rendelet azon további intézkedést is tartalmazza, hogy ilyenkor egy jártas tiszt más állomásról rendeltessék be.

Ez a kérdéses rendeletnek egész tartalma, a mely lényegesen különbözik a lapok közleményeitől, minek folytán az azokhoz fűzött észrevételek és kombinációk maguktól elesnek.

Külpolitikai szemle.

Brassó, szept. 3.

Az ifju csehek izgatása Csehországban a jungbunzlai választás sikere óta egyre nagyobb területre terjed. E hó 2-án Piseliben tartottak népgyűlést, a melyen Gregr és Engel ifju csehpárti képviselők újra kifejtették programjukat: külön cseh állam cseh állami nyelvel, a cseh király megkoronáztatása, cseh állami jog és a németek leszorítása. — Gregr utalt arra is, hogy a cseheknek sohasem szabad megfeledkezniük a keleti szlávokkal való összetartásuk-

A „BRASSÓ” TARCZÁJA.

Czigány népmesék,

— Jesina József „Romani Cibi”-jéből közli: Kócs Ferencz. — Jek rakló. — A legény.

Egyszer egy legénynek egyszerre három szeretője volt, de nem tudta, hogy melyik szereti őt legjobban. Egy nap az a három leány egyszerre ment haza, nem tudván, hogy közülük mindenik szereti a legényt s hogy mindeniket szereti a legény. »Jó napot!» mondá mind a három a legénynek. A legény viszonzotta, de nem tudván, hogy melyik szereti őt legjobban, enniök és innok adott. Az egyik leány evett és ivott, de a másik és harmadik sem nem evett, sem nem ivott. Mondá most a legény: »Azt a leányt veszem el, a melyik eszik és iszik, mert azt óhajtom, hogy éljen.»

I gazi. — A gazdasszony.

Egyszer egy gazdasszony kalácsot akart sütni. Elment tehát lisztért s azt megdagasztotta. Aztán kalácsot csinált s betette a sütőkemencébe. Mikor a kalácsok megsültek, kirakta a pázsitra.

A gazdasszony fia most anyjára, majd a kalácsokra pillantott, várván, hogy az anyja talán neki is adni. Azonban midőn anyja sem nem szólt hozzá, sem nem nem adott neki, a fiu egyszer megszólal:

— Édes anyám! szólj hozzám valamit.
— Ugyan mit szóljak? — kérdezi anyja.
— Mondhatnád: »Fiaskám, végy kalácsot!«
Erre az anyja elmosolyodott s így szólt:
— Végy, fiam, a mennyi kell!
Tanulság: A bezárt száj merő csapás.

Kóros állapotok tünetjei.

Irta: Csulak Lajos.

III.

A desperált.

Az a bevezetés, a mi itt most következni fog, arra szolgál csupán, hogy megtudjuk: ki volt az édes apja, meg édes anyja Rajcsai Lajoskának; annak a Lajoskának tudniillik, a kiről itt szó lesz.

Kezdjük mindjárt az édes anyjával.

Turbai János kádármester az az ember volt O-ban, ki nagyon, de nagyon szerencsés csillagzat alatt született. Jó időben telepedett meg a városban, messze földön nem lakott kádár, jól ment neki; azután meg: akkor bukott el a dombosi gróf, kinek ellicizálták mindenét, s egy ős tölgy-erdőt éppen Turbai vett meg. Ott sem akadt konkurrens, csak poton áron jutott hozzá az egészhez. Nos, esze is volt hozzá! Kiaknázta, felhasználta ügyesen. Meggazdagodott, tekintélyre tett szert. Nem volt nagyon sok hiba, megközelítette egyszer a polgármesteri méltóságot is. Igen, mert megvoltak hozzá már: elnöke az iparos-egyletnek, igazgatótanácsos a takarékpénztárnál, iskolaszéki tag, városi tanácsos, az önképző- és betegsegélyző egylet megalapítója, alapító tagja a temetkezési egyletnek, vármegyei virilis és — atyja egyetlen leányának, Gizella ó nagyságának, a mi pedig más rubrika, még pedig nagy rubrika! És ezt nekem nem is kell, hogy olyan erősen

bizonyítgassam; de egyáltalán nem is bizonyítok semmit. Tessék csak meghallgatni, mit mond a közvélemény.

Ime: Nagyfa Antalné, egy termes uri asszonyság (nagy családból való; volt is nekik ezelőtt, most azonban ...!) nem győzi dicsérni uton útfélen — milyen egy áldott teremítés az a Gizika, Istenem! beh szelid, beh jámbor! de milyen művelt az, lelkem! ... Mégis csak jó nevelésben részesült, látszik. Ugy is kell, jól tesz: tanítassák, ha módjuk van. Okos ember Turbai szomszéd, okos! Lehetne az még ... lehetne akármi. (Itt a polgármesterségre gondolt a néni, hanem az mégis egy kicsit nagyocská; az ő férje is nagy családból volt, még sem sikerült; ez a poltron kádár csak nem ... Okos ember nem mond ki mindent.) No, no! én még azt mondom, hogy Turbai nagy ember. — Ezt mondja Nagyfa Antalné. Beszéli különben a rossz világ (hiszen az mi mindent nem beszél!), hogy Antalné néninek más valami egyéb ok ... kutya van a kertben! Az ő Károlykájának nem akart a betű a fejébe menni; elköltött rá már egy csomó pénzt, s a fiu otthon csavarog mégis. Nagy legény, vén kamasz és — semmi sem. Hátha Gizike ...!

Lesüti Istvánné szót sem enged a respektusban Nagyfa Antalnénak: — Nem is leány az szivem, nem: az valóságos angyal; éppen csak hogy szárnyai nincsenek! Milyen kellemesen beszélget; de nem is

ról. A cseheknek egyenjogusultaknak kell lenniök a magyarokkal, a kik ugymond sajnos, különb vezérfelekkel bírnak, mint a csehek. A polgári szabadság mellett a legmagasabb fokú népnevelésre kell törekedni. A mire végre az új iskolák elegendő biztosítékot nyújtanak. E jelszavakat a nép ujjongva fogadja s az ifjú cseh-párt annyira hódít, hogy Rieger az ó-csehek vezére szükségesnek látta szeptember 6-ra Prágába cseh-pártgyűlést hívni egybe, hogy elejét vegye az ifjú csehek aggodalmassá váló hódításának. E pártgyűlésre meghívta Prága polgármesterét és városi tanácsosait, a cseh kerületek előjáróságait, a városok összes polgármestereit és községtanácsosi tagjait, valamint a budveissi és prágai kereskedelmi kamara tagjait.

Rómából Vilmos német császár látogatása tárgyában következőt jelentik:

Midőn II. Vilmos császár elhatározta, hogy több európai uralkodónál látogatást tesz, — e szándékát Umberto királlyal is tudatta, a ki erre azt válaszolta, hogy szerencsésnek érezné magát, ha szövetségesét, a német császárt a római Quirinalban üdvözölhetné vendége gyanánt. Ekként Róma választásának kezdeményezése az olasz királytól eredt s így halomra dőlnek ama kommentárok, melyek abból indultak ki, hogy II. Vilmos császár választotta Rómát látogatása színhelye gyanánt. Midőn néhány lap azt híresztelte, hogy a német császár római látogatását pápaellenes támadásoknak képezi alapját: a Vatikán ezzel szemben állást foglalt. Galimberti bécsi nuncius panaszkodott is Reuss hercegnek az olasz sajtó e magyarázatai miatt, s az olasz lapok azután tényleg nagyobb tartózkodást tanúsítottak e tekintetben. II. Vilmos tehát két uralkodót látogat meg és bizonynyal hatalmas rokonszenven vonzza majd az egyházi uralkodó felé is. Katholikus körökben nem akarnak lemondani ama reményről, hogy II. Vilmos egyenes gondolkodása és világos szelleme meg fogják vele Rómában ismertetni, mennyire kívánatos egy oly kérdés megoldása, mely a Romába érkező uralkodóknak is sok zavart okoz. Vilmos császár október 1-én Münchenbe, 4-én Bécsbe és 10-én Rómába érkezik.

A szentpétervári »Nowitsi« az Ausztria-Magyarországgal való megegyezést ajánlja. Ezt nehéz ugyan létrehozni, de nagyon kívánatos. Oroszország nem akar háborút, másként diplomáciai úton, a bécsi udvar mellőzésével, a bolgár kérdést megoldani nem lehet. De illik, hogy az első lépést Ausztria-Magyarország tegye meg, melynek nagyobb szüksége van Oroszország barátságára, mint Oroszországnak az övére (!) Időközben azonban az osztrák katonai kormányzat folytatja kihívásait Oroszország irányában.

Natalia királyné Bukarestben akarja bevárni a válópör végét s azért atazott oda, mert az osztrák magyar kormány, a Wiesbadenben történtek után nem tartá kívánatosnak, hogy a királyné a monarchia területén várja be a per végét. — Mint a »Pester Correspondenz«-et Bukarestből értesítik, Natalia szerb királyné, ki jelenleg nővérénél, Ghyka hercegnőnél tartózkodik, nagyon le van verve. A boldogtalan asszony jelenleg csak oda törekszik, hogy házassága ne bontassék fel teljesen és megmaradjon a joga, magát királynénak nevezhetni. Konoksága meg van törve.

Sófiában szombat óta új lap jelenik meg, mely az ismert bolgár forradalmár, Christo Boliof nevét viseli. Minthogy e lap programja forradalmi, az ügyészség a szerkesztő elfogatását rendelte el.

beszélget: turbékol, igazán, csak turbékol, akár egy kis galamb. Meglátszik rajta, hogy ügyes ember az apja. Bizony ügyes! Hej! ha az én szegény Andrásomnak... (Ez a szegény »Andrásom« egy 28 éves síheder, fia Lesüti Istvánné asszonynak, a ki most került haza messziről; boltos volt, katona volt, csendőr volt, mi minden volt, én nem tudom. Mondják, itthon lóg.)

Asztalos Jánosné, az ő fia csak irnok, de lehet még idővel több is; okos egy fiu, nagyon nagyon okos fiu; ezenkívül: Joóné, Szeépné, Rhossné, Gaállné s fele az egész városnak az bámuló, az tisztelő mind, mind.

Minekutána pedig mindezeket jól érzi Turbái bácsi, Turbáiné néni Gizella s ő nagysága, nem csoda, ha rátartósak. De nem csoda az sem, ha a város, a vidék nagy kíváncsisággal ügyeli: vajon ki lesz a szerencsés?

A szerencsés Rajcsai Máté lett, a helybeli tiszteletes.

Soha sem tudta azt nekem megmondani senki, mivel nyerhette meg annyira a Gizella ő nagysága szívet, mikor módjában lett volna válogatni szebbnél szebb, gazdagabbnál gazdagabb parthiekból; de én nem is tudakozódtam. Elég az hozzá, hogy minden leányának férjhez kell menni (kivéve természetesen, a ki

Minthogy O-Szerbiában és Macedóniában az agitációk folyton nagyobb arányokat öltének, a porta ide érkezett hírek szerint szaporítani kezdte a helyőrségeket a szerbiai és bolgár határon. Különösen a kumanovoi és ghilani erődtített táborok felszerelése iránt történtek intézkedések.

Asszonyi politika.*)

Bécsből a legmegbízhatóbbnak tapasztalt helyről írják a »Pester Correspondenz«-nek a következőket:

Midőn az ezerszép dán királylányok kellemteljes csoportképe a gmundeni tó regényes partjain megjelent, az egész világ azonnal önkéntelenül ezt kérdezte: »a grációk vagy a párkák-e azok, kik a földre szállottak? csak rózsával van-e dolgunk, mely önmagát díszítve díszíti a kertet is, vagy a mező liliuma áll előttünk, mely arra vár, hogy az Ur ruházza őt?« Hiszen oly természetes, emberileg oly érthető, hogy az idősb nővérek, kiknek tündöklő lakába a szerencse napja legfényesebb sugaraival világít be, felkeresik a legifjabbat, ki elrejtőzik az árnyékban, hogy gazdag szerencsésüket elvigyék a szegény legifjabbhoz, hogy a fénykoszorúból, melylyel a jó szerencse fejüket körülcsötte, néhány sugar Thyra hercegnőre is essék, a ki szintoly szép s jó mint ők, fenségteljes női jelenség, de a szerencse javainak felosztásánál nem volt oly szerencsés, mint nővérei.

Alapjában véve nem is oly feltűnő, hogy a czarevna és a walesi hercegné Cumberland herceg nejénél adtak egymásnak találkát; — megvan annak a nisi-je, hogy Oroszország császárnéja Angliába, vagy az angol trónörökösné Oroszországba utazzék; a két birodalom, anélkül, hogy directe ellenségeskednének, a jelen pillanatban nem áll egymással a legbensőbb lábón. Az Ausztriában lakó nővért meglátogatni, kinek férje inoffenzív trónvárományos extra dominium, és a kölcsönös testvéri szeretetet semmiféle etiquette és politikai mellék- s különtekintetek által nem feszélyezett teljes szívből ott élvezni — sokkal kényelmesebb s kellemesebb.

A három grácia összejövele tehát, mint mondjuk, politikai kommentár és glosszák nélkül maradhatna, ha... igen, ha Krisztián király leányai »politikus« asszonyok nem lennének, ha különösen a czarevnáról bizonyosan nem tudnák, hogy szenvedélyesen szereti áthuzni rózsás ujjain nemcsak a selyem himzőfonalat, hanem gyakrabban a párkák sokkal jelentősebb fonalat is. Egyszerűen többször foglalt a felséges asszony állást minden tartózkodás nélkül fontos politikai kérdésekben s alkalmasint még gyakrabban érvényesítette bizalmas elzárkozottságban törbeejtő befolyását a császári férjre.

II. Vilmos császár Peterhofban volt, onnan Kopenhágába ment. Nemcsak hogy nem titkolta, hanem épen ostentative kinyilatkoztatta, hogy ő a Holstein-házzal, melyhez nem-

*) Mult számunkra már későn érkezett.

csak a czár és neje, nemcsak Krisztián király és családja, hanem a saját neje, a német császárné is tartozik, szívélyes vérrokonai viszonyban élni óhajt. Pétervárott beleegyező előzenységre talált fálalozása, Kopenhágában nem kevésbbé: Krisztián király, a minta-apa, sietett a látogatást viszonzni. Thyra hercegnő neki ép oly kedves, drága, szívéhez nőtt leánya, mint a többi gyermekei, gyöngéd gondossága e gyermek iránt talán még bensőbb; a szülői szív oly sajátságosan van alkotva, hogy a beteg, boldogtalan gyermek iránt forróbban érez, mint a többi boldogabb gyermek iránt. . . .

Elképzelhetetlen, hogy Peterhofban, Kopenhágában és Berlinben a Holstein-ház ezen lányának sorsáról is meg ne emlékeztek volna s igen valószínű, majdnem bizonyos, hogy Vilmos császár szíves készségét nyilvánította: unokatestvérével, Cumberland herceggel kibékülni. A három párka Gmundenben kétség-telenül jelentőséges politikai szálát fon, melyen talán Európa sorsa függ.

És egy bizonyos: ha Bulgária képezne a compensatio tárgyát, a kibékülés árát, — úgy ez nem a fejedelemség, hanem Bulgária a királyság lenne; nem a részben szuverén, részben tributárius török provincia, hanem Bulgária, mint egészen független nemzeti állam a várománynyal — Macedóniára.

Országos iparos-értekezlet.

A szegedi ipartestület kongressusi és szervekezezi bizottsága szeptember 8—9-ikére országos iparos értekezletet hívott össze Szegedre.

Az értekezlet főtárgya: a hadsereg-szállításokra vonatkozó közvállalkozó szervezetek megalakítása.

A bizottság — melynek élén a szállítási ügyek kiváló bajnoka, Bakay Nándor áll — meghívta ezen értekezletre az ország összes iparegyesületeit s kereskedelmi kamaráit. Az értekezlet elé terjesztendő szervekezezi tervezet következő:

1. A helyi csoportok, illetve főköszervekezetek a kerületi szervekezet iránt, ezek az orsz. közp. végrehajtó bizottság kebeében egyetemlegesen teszik meg a szállítások betartására szükséges biztosítéki kötelezettségeket. A szerződéseket a közp. végrehajtó-bizottságban ezen bizottság elnöke és a hat kerületi szervekezet egy-egy megbízottja írják alá, mely utóbbiak ezen aláírással kell, hogy fővállalkozó társaiktól anyagi felelősséggel megerősített meghatalmazással birjanak s ezen fővállalkozók ugyanilyent birjanak a pontos munkára nézve az alvállalkozóktól.

a) A fővállalkozók tartoznak a központi végrehajtó-bizottság útján beszerzendő közvállalatokat az alvállalkozók között méltányosan kiosztani, az óvadékot letenni, nyers anyagról gondoskodni, ezt a piaci áron számítva, kiszabott állapotban az alvállalkozók között szétosztani, a börtműket szabatosan és minden díj nélkül előványolítani. A fizetéseket a pontosan teljesített munkák után rendesen megtenni. Különben a fővállalkozókat illeti a szövetségi és központi vezetés egész költségének viselése, főképen a városra eső vállalat egész értékének kockázat elleni pénzbeli biztosítása.

b) S mindezt, s minden egyéb, a szállításnál fölmerülő károkért és költségeért a fővállalkozók az alvállalkozóknak a teljes értékben kiszámított nyers áraikból a maguk részére csak 10%, azaz tíz száztóli nyers terményt tartanak vissza. Az anyag és szabás minőségeért a felelősség egészben a fővállalkozót illeti. Ellenben:

2. Az alvállalkozók a főnébbiek értelmében kötelezik magukat, hogy a fővállalkozók által elvállalt és kiosztandó munkát pontosan és lelkiismeretesen elkészítik, a kezükbe adott nyersanyagért és a munka jóságáért ezeknek egész értékével felelősséget vállalnak s erre nézve 10% azaz tíz száztóli biztosítékot a teljesített munkadíjból a fővállalkozók kezében a készítmény hibátlán átadásáig visszatartani engednek.

3. Az alvállalkozóktól az idegen munkáknál csakis az ezen munkára adott nyersanyag ára vonható le, s a főnébbi 10% biztosítékra járó összegek tarthatók vissza. Az egész vállalati üzlet, közös birtokosok bizományi vagyonát képezvén, sem a nyersanyagok, sem a fizetések el nem idegeníthetők, le nem foglalhatók.

4. A fővállalkozók, ha működő iparosok, mint alvállalkozók is szerepelhetnek, de túlnyomó arányban csak azon esetben, ha az alvállalkozók között csökönysködés, vagy munkás-szükség állna be; mihez képest a munkát a fővállalkozók az alvállalkozók ereje

nem megy) s hogy Gizella épen Rajcsai Mátéhoz ment.

Nos! ott volnánk tehát most, a hol épen kell: annak a Rajcsai Lajoskának tehát — itt vegyünk lélegzetet — annak, ki 8 éves korában abszolválta már az elemi iskolákat, 12 éves korában versenyt vitakozott a legokosabb emberekkel, saját könyvtára volt, rányomva minden egyes darab sarkára aranyos betűkkel: »Rajcsai Lajoskák«. 17 éves korában külön pénztárral, lovagló lóval, garcon-lakással és saját inassal rendelkezett; a ki 19 éves korában a jogász-egylet elnöki székén, a balettáncosnők puha kebelén, szülőinek egy szaggató fájdalommal szívében, egy golyóval mellében a kerepesi temető egy csendes sirhantja alatt pihen: annak a Rajcsai Lajoskának az édes apja Rajcsai Máté o—i pap, az édes anyja pedig a gazdag Turbái Gizella volt.

Csak egy szeletke papirost hagyott hátra s ezen csak annyit: »— meguntam az életemet.«

Mivel töltötte 19 évig az idejét, azt nem tudom (csak gondolom), hogy miért unta meg az életét, azt tudom, de nem mondom.

De még furesább a dologban az, hogy a Lajoska esete már a hetedik egy hónap alatt s egy sem volt túl a huszon, de volt közülök olyan is, ki még nem volt túl a tizenkettőn.

Idők jele!

arányához képest, méltányosan kiosztják; a mi ellen ha panasz merülne fel, első sorban a helyi, második sorban a kerületi, s végre a központi bizottmány végérvényesen dönt.

Mindezen dolgok felsőbb helyen megbeszéltetvén, ennek értelmében a magas cs. kir. közös hadügyminiszteriumhoz a decentralizációra vonatkozó kérvény alólírt végrehajtó-bizotts. által aug. 18-áról benyújtott s az elhatározó válasz ugyanazon f. évi szept. 8-ára kiállításba helyeztetett.

Noha az értekezlet főtárgyát a közzállalkozó szövetkezetek szervezése fogja képezni, az alább olvasható »napirend« 6-ik pontja értelmében az értekezleten bármely, az iparosok közéletébe vágó elvi kérdések tárgyalatni fognak, ha azok mint szabályszerűen bejelentett indítványok fognak az értekezlet elé terjesztetni.

A napirend tárgyai:

1. A szegedi ipartestület kebelében alakult közzállalkozó szövetkezetek végrehajtó-bizottságának eddigi működéséről szóló előadása, s az e fölött hozandó elvi határozat megállapítása.
2. Az országosan szervezendő közzállalkozó szövetkezetek számának és kerületi székhelyeinek meghatározása.
3. A közzállalkozó szövetkezetek országos szövetségének és a szövetség szervezetének és székhelyének megállapítása.
4. A szövetségi költségek kulcsának meghatározása s az ez uton befolyt pénzek kezelésének módzata s a folyton működő vezetők díjazása.
5. A szövetség további kibővítése és működési irányának megszabása. A szabály szerint beérkezett indítványok tárgyalása vagy egyébkénti elintézése.
7. Pótintézkedések, bizottsági kiküldetések, a szövetkezeti tisztség, illetve a vezetők megválasztása.
8. Bezárólag a hozott határozatok fölterjesztésére, jegyzőkönyv hitelesítésére vonatkozó határozat.

Levél a tömösi szorosból.

— Hálanyilatkozat. —

Alsó-Tömös, 1888. szept. 3.

Még most is visszhangoznak a tömösi kősziklák grof Kuun Géza hazánkfának a tömösi honvédelmek megkoszorúzásakor mondott, mindenkit meghatótt e szavait: »Örködjék feletted, oh emlékkő, a gondviselés, a téged környező koszoruk, soha el ne fogyjanak!«

Nem is mulik el egyetlenegy év, hogy e regényes, sötét erdővel koszorúzott szent helyet fel ne keresnék hétfalusi és tömösi iskolás gyermekek tanítóik vezetése alatt, vagy egy-egy mulató társaság, megemlékezve a magyar hősök vitézségéről s pohárköszöntésekkel éltetve a magyar hazát.

Koszoruk soha sem hiányoznak, valami ismeretlen tündérkezek minden hóban felekesítik a honvédelmeket, vagy egy-egy átkos szót rajzolnak a honaruló muszkavezető kárhóztatására.

Már egy alapítvány is van letéve a haza oltárára Sükösd Sámuel, tömösi tábori pap emlékezetének megörökítésére E 62 forint alapítvány egyik hétfalusi pap »Csángó világ« szindarabja előadásából folyt be, melynek 1887. és 1888. évi kamatját a hosszufalusi felső népiskola egyik szorgalmas szegény tanulója nyerte el.

A legujabb áldozat Gödri János ügyvéd ur 22 frt 95 kr hazafias ajándéka, melyet az E. M. K. E. Sinaiába ránduló tagjai által a tömösi honvédelmekre tűzött nagybecsű koszoru átvitetése és a bácsfalusi templomba elhelyezésére egész estig a helyszínen nemesei mulató társaságnak szánt. Az a néhány óra nem repült el hasztalanul. Egyik községi jegyző oly lelkesedéssel olvasta fel Kovács apát Brassóban mondott prédikációját s oly kibővítéssel s mindenféle magyarázatokkal, hogy papnak is számot tett volna.

Ily áldomás rég volt, vagy talán nem is volt soha. A legkiválóbb pohárköszöntést Szabó László, ujfalusi jegyző mondotta, éltetve azon hazafiakat, kik nemcsak beszélnek, hanem cselekednek, ilyenül tüntetve fel Gödri János hazánkfát, ki ily szép ajándékkal örököltette meg 1888. aug. 21-ik napját, mely e dicső emlék körül látta összeseregelve az édes magyar haza legjobbjait. Mondanom sem kell, hogy a hatalmas éljenzést még a Brassó határán álló »Száz forintos« kőszikla is visszhangozta, melynek tetején másztak keresztül 1849. június 19-én a muszkák a magyarok hátulról való megtámadására.

A cserkoszoru, mint becses ereklie, jelenleg a bácsfalusi magyar templom déli oldalát disziti. Kereskes Sámuel nem sajnálta a fáradságot, saját költségén eljött Csik-Tusnádról s a koszoru előtt állva, többek előtt könyekig megható költeményt mondott el az elcsatott dicsőítésére s a hazaszeretet ébresztésére.

Fogadják mindazon derék honfiak és honleányok,

kik a honvédelmeket koszorúkkal feldisztették; a magyar társaságot szíves barátsággal fogadták s a jeles napok emlékét bármi áldozattal is megörökíteni kegyeskedtek, — fogadják legforróbb köszönetünket!

Adja a magyarok Istene, hogy az a 62 frt »Sükösd«-alapítvány ma-holnap 100 frtra szaporodhassék s mint élő emlék, nemzedékről nemzedékre hirdesse: »El magyar, áll Buda még!«

Többen.

Helyi és vidéki hírek.

Gróf Bethlen András főispán ur ő méltósága kedden d. e. a rendes személyvonattal Brassóba érkezett.

Trefort requiem. A helybeli róm. kath. plébánia templomban kedden, f. hó 11-én ünnepélyes requiem fog tartatni Trefort Agoston elhalt kultuszminiszterért. A requiemen meg fognak jelenni az összes iskolák, hivatalok, s egyletek, az utóbbiak élükön az E. M. K. E. brassómegyei választmányával.

Lánczy Gyula pénzügyőri biztost, ki több év óta lakosa városunknak s közbecsülésben áll, mint sajnálattal értesülünk, elhelyezték városunkból. Derék tisztviselőt s jó hazafit veszünk benne.

Óvóügy. A t szülőknek figyelmébe ajánljuk, hogy az Emke. brassói óvóintézetei hétfőn, azaz f. hó 10-én d. e. ismét megnyilnak.

Lapunk szerkesztője erősen megrongált egészsége s különösen nagy foku idegbaja némi enyhítésére szombaton tíz-tizenkét napra a Fekete-tenger partján lévő Konstanzba megy. Távollétében a szerkesztőséget lapunk főmunkatársa, Koós Ferencz kir. tanácsos tanfelügyelő ur lesz szíves vezetni.

Az alsófoku kereskedelmi iskola. A »Polgári kereskedelmi testület« tanoncz iskolája f. hó 12-én nyitattik meg. A felvétel iránt értekezhetni Verzár Lukácsnál klastrom-uteza 6. szám alatt.

Ujévi ünnepeik vannak ma és holnap a zsidóknak. A kereskedők boltjai mind bezárvák.

Iparkiallítás Baróthon. A baróthi helyi iparkiallítás a gazdasági felső népiskola helyi-éjében megnyitattik szeptember hó 16-án d. e. 9 órakor, bezáratik szeptember hó 20-án d. u. 4 órakor. Ez utóbbi napon a jutalmak kiosztását követőleg este 1 frt. részvevési díj mellett jótékony czélú társas vacsora rendeztetik a Nr. 1. vendéglőben, melyre jelentkezhetni a kiállítási irdában. A kiállítási bizottság élén dr. Hajós Béla járási orvos áll mint elnök.

Állami szállítások. A m. kir. államvasutak posztoszállítási ügye csak most dőlt el. Mint örömmel értesülünk, Brassó posztgyárjai is némi figyelemben részesültek. Hasonlókép kapott szállítást a Scherg, Leonhardt s Lang-féle konzorcium a pénzügyigazgatóságok számára. Csak a szegény lábbeli iparosok számára nem akar semmi sem jönni!

Kivándorlás Metzből. Metzből mintegy ötven család vándorolt ki legujabban Francziaországba és pedig azért, mert e családok franezia intézetekben nevelték gyermekeiket és a német kormány nem engedte meg a gyermekükkel való szabad közlekedést. A kivándorolt családok többnyire vagyonosak. Mit szólnak ehhez a mi nemzetiségeink?

Szállítás a m. kir. államvasutak gépgyára részére. A m. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár igazgatósága a brassói kereskedelmi és iparkamarát értesítette, hogy 21,500 drb. tölgyfaoszlop, 300 drb. tölgyszálfa, 10,000 drb. bükkfaoszlop, 200 drb. tölgyműszerfa és 47,000 drb. vastag bé ésfak tölgyfából, valamennyinek egy bizonyos méretbeni szállítása biztosítására f. évi szeptember hó 20-ikára írásbeli ajánlati tárgyalást tűzött ki. A közlelbbi szállítási feltételek, a részletes méretjegyzék, valamint a szerződési minta, Budapestén a m. kir. államvasutak gépgyáránál, Diósgyőrött a m. kir. vas- és aczélgyárnál betekinthetők. A pályázati hirdetmény a brassói kereskedelmi és iparkamara irodájában fel-fekszik.

Natalia királyné valóperőről Belgrádból »illetékes helyről« a »Pol. Corr.« e híreket közli: Külföldi lapok azon jelentése, hogy kabinetváltság állott be azon okból, mert Christics miniszterelnök nem akarta teljesíteni Milán király azon állítólagos rendeletét, hogy Natalia királyné eshetőleg erőszakkal is meggátoltassék a határ átlépésében — minden tényleges alapot nélkülöz. A király nem adott ki ilyen rendeletet; arról sem volt szó, hogy Natalia királyné Szerbiába érkezik. — Továbbá jelentik, hogy a királyné azon netaláni szándékának, hogy személyesen jelenjék meg az egyházi házassági törvényszék előtt, már azon fennálló törvényes rendelkezésén is meg kellene hiusulnia, melyek szerint a királyi család tagjai csak képviseltetik magukat a bíróságok előtt. Milán király a konzistorium elnökét táviratilag felkérte, hogy a királyné feleletét neki adja át és egyidejűleg kijelentette, hogy szándékában

ven, új okiratokat terjesztetni a konzistorium elé; ez okból a király azt óhajtja, hogy a tárgyalás napja december 1-ére tűzessék ki.

Magyarországi czégek kézikönyve. Az érdekelt körök maga idején egy a Magyarország területén bejegyzett czégek tartalmazó kézikönyv megjelenésére, mely hivatalos források alapján »Czégek kézikönyve« czim alatt Battonyai Ödön által kiadott, figyelmeztettek vala. Épen most jelent meg annak első pótfüzete, mely az összes változásokat és újításokat tartalmazza úgy hogy az egész mű a viszonyok legujabb állásának megfelel és az érdekelt köröknek a legjobban ajánlathatnak.

Közzgazdaság.

Monarchiánk belgrádi konzula következőt jelenti június hónapról:

K i v i t e l.

Szilva. A külföldi, jelesen az amerikai és német kereskedők tartózkodó maguktartása következtében kevés üzlet köttetett és így Regensburgba hajón csak 820 és Triesztbe 2,112 q. szállított. De a helybeli készletek sem szaporodtak, miután az ország belsejében még meglévő árukat, a mostani nyomott üzleti viszonyok mellett a tulajdonosok eladni nem hajlandók. Hordóáru métermázsánkat 19 frankkal jegyeztetett.

Bőr. A báránbőr-üzlet élénk volt; körülbelül 150,000 darab került forgalomba, pá-onként 3—3 fr. 60 ct. eladási áron. Ezen bőrok egy része Bécsbe, tulnyomó része pedig Németországba szállított.

A gödölyebőrök kivitele körülbelül csak 20,000 darabra tehető. Az árak, melyek a hó kezdetén 6 fr. 40 ct. és 6 fr. 50 ct. közt váltakoztak, a hó végeig 6 frankra szorítottak le. Másféle bőrokben — áruhiány következtében — üzlet nem köttetett.

Élő állatok. Belgrádon át 131 (az előző hónapban 49) vasuti kocsirakomány ökor vitetett ki, melyek közül 126 Budapestre, 12 Zimonyba, 2 Péterváradra és 1 Bécsbe szállított. Továbbá Belgrádon át 68 (az előző hónapban 115) vasuti kocsirakomány sertés került kivitelre és ezek közül Kőbányára 53, Bécsujhelyre pedig 15 küldetett.

Említésre méltó még, diófatörzsből 51 és hordó-dongából 41 vasuti kocsirakomány szállított Zimonyba honnan a dongák hajón részben Német-, részben Francziaországba vitettek ki.

B e h o z a t a l.

Gyarmatáru. A czukorforgalom élénk volt; összesen 5,568 csomag (3,436 q.) hozott be. Ezen czikk 50 klg. tiszta súlyú ládákban 41—44, zsákokban pedig métermázsánkat 78—84 frankkal jegyeztetett. A kávéüzlet hasonlóképen élénk volt. A behozott kávé-mennyiség körülbelül 720 bál (439 q.-ra) tehető. A rizs üzletet lanyhaság jellemezte s a nagyon gyenge kereslet is inkább angol áruk felé fordult.

Olaj. A pamutolaj 90—100, a dalmát árué pedig 115—130 frankkal jegyeztetett.

Ásványolaj. A forgalom emelkedett, a nélkül azonban, hogy élénkké vált volna. A ládákba csomagolt ásványolaj után élénk kereslet nyilvánult, míg a hordóáru épen nem kerestetett.

K é z m ű á r u k b a n a forgalom főleg csak nyári czikkekre és fonalakra szorított és ezen cikkek behozatala is jelentékenyen csekélyebb volt, mint az előző hónapban. Későbbi szállítás feltétele mellett nagyobb megrendelések tétettek a következő árukra: angol és osztrák fonal és pamut, cseh kalmuk, zwitau és prossnitzi barchent, brünni posztó, különböző osztrák, magyar és svájci posztó, dundeei zsákok és szalmavászor, svájci fejkendő stb.

Felemlítendő a német gypajuszövetekre és flannelre tett számos megrendelés. Ezen cikkek a monarchiánkból szállított melton- és flannelszöveteket az itteni piacról fokozatosan szorítják le; mert az említett német gyártmányok rosszabb minőségűek ugyan, de kiállításuk, szép mintáik és élénk színeik miatt keresetnek.

A faüzlet lanyha; az árak változatlanok. A kikötőbe Szlavoniából 15 hajó tűzifa, továbbá Budapestről 3 hajó deszka és körülbelül 15 tutaj építőfa érkezett.

Táviratok.

Bécs, szept. 6. (A »Brassó« eredeti távirata.) A Duna folytonosan emelkedik. Kedd óta az emelkedés mintegy két méter.

Pozsony, szept. 6. (Eredeti távirat.) A Duna aggasztóan árad. Tegnap 10 uszályhajót ragadt el, melyek a parthoz voltak kötve.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Szterényi József.

